

MIESTŲ IR GYVENVIEČIŲ PLANAVIMAS IR JT DARNAUS VYSTYMO SI TIKSLAI EKSPERTŲ APKLAUSA: REZULTATAI

85 %

respondentų buvo anksčiau girdėję apie Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi tikslus

PAGRINDINIS APKLAUSOS TIKSLAS: Išsiaiškinti JT Darnaus vystymosi tikslų (DVT) žinomumą tarp su miestų planavimu susijusių ekspertų, įvardinti ekspertų išskiriamą darnaus miestų vystymosi problematiką DVT sistemos rėmuose, išryškinti prioritetinius DVT 11 Darnūs miestai ir bendruomenės uždavinius ir sąsajas su kitais DVT.

METODAI: apklausoje dalyvavo 68 ekspertai, iš jų 70 proc. tiesiogiai arba netiesiogiai dirba su miestų ir gyvenviečių planavimu.

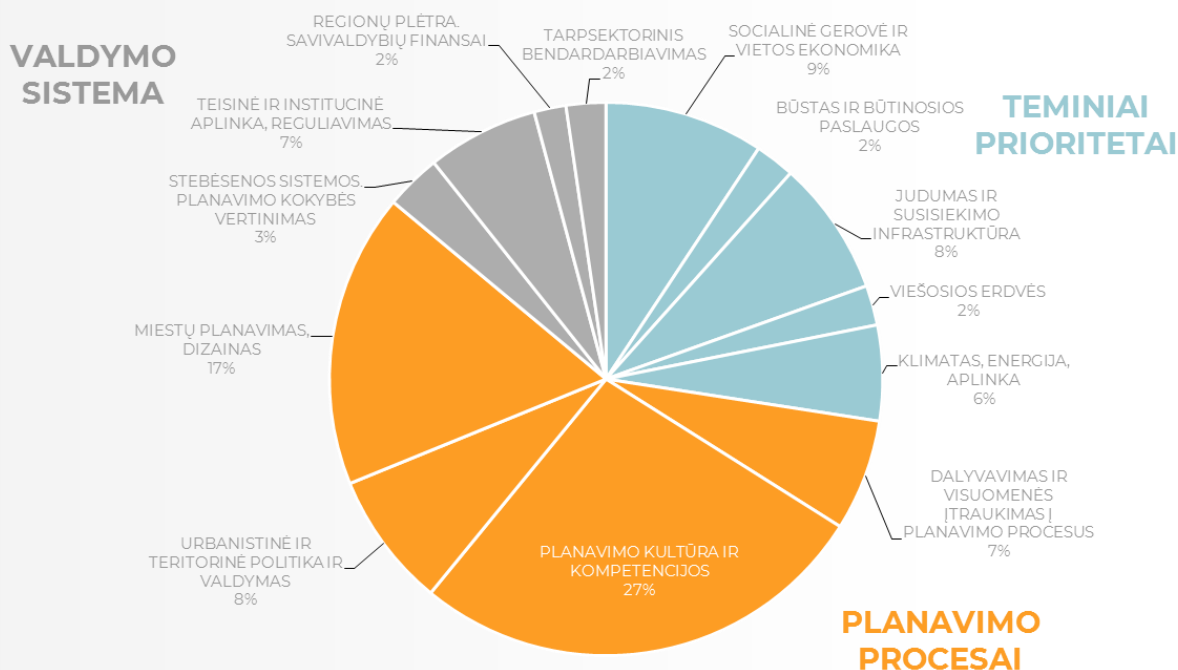
REZULTATAI: Visos ekspertų įvardintos problemos apie Lietuvos miestų darnų vystymą(si) buvo suskirstytos į tris problemų arealus, o šie į 13 probleminių sričių (**Pav. 1**). Iš išskirtų pagrindinių sričių galima teigti, jog miestų darnus vystymasis, ekspertų akimis, tai ne tik miestų planavimo sprendimai darantys įtaką miestų gyventojų socialinei gerovei, vietos ekonomikai ir poveikiui aplinkai, tačiau tai ir visas šių sprendimų priėmimo procesas bei valdymas, kuris turi būti įtraukus, skaidrus, paremtas tyrimų duomenimis, ekspertinėmis žiniomis bei orientuotas į ilgalaikę perspektyvą.

Daugiausiai nedarnus miestų planavimas ir vystymas buvo siejamas su planavimo kultūra ir kompetencijomis, o tiksliau, tiek savivaldybės darbuotojų, tiek vystytojų ir planuotojų, tiek infrastruktūros naudotojų žinių apie darnų vystymą (kai ekonominė nauda yra derinama su socialine gerove ir aplinkos kokybe) stoka.

Nedarnaus miestų planavimo priežastys buvo mažiau siejamos su būstu, viešosiomis erdvėmis, klimatu ir energija. Ekspertai paminėjo šias problemas tik kitų, tikėtina aktualesnių, sričių kontekste. Pavyzdžiui, būsto klausimas buvo minimas kalbant apie augančią socialinę atskirtį ir įvardijant, kad egzistuoja socialinio būsto trūkumas miestų centruose, viešosios erdvės buvo minimos kalbant apie chaotišką gyvenamųjų rajonų užstatymą, o su klimatu susijusios problemos dažniausiai buvo minimos kalbant apie automobilių sukeltą taršą bei institucinę aplinką ir planavimo poveikio aplinkai vertinimo nešališkumą ir kokybę.

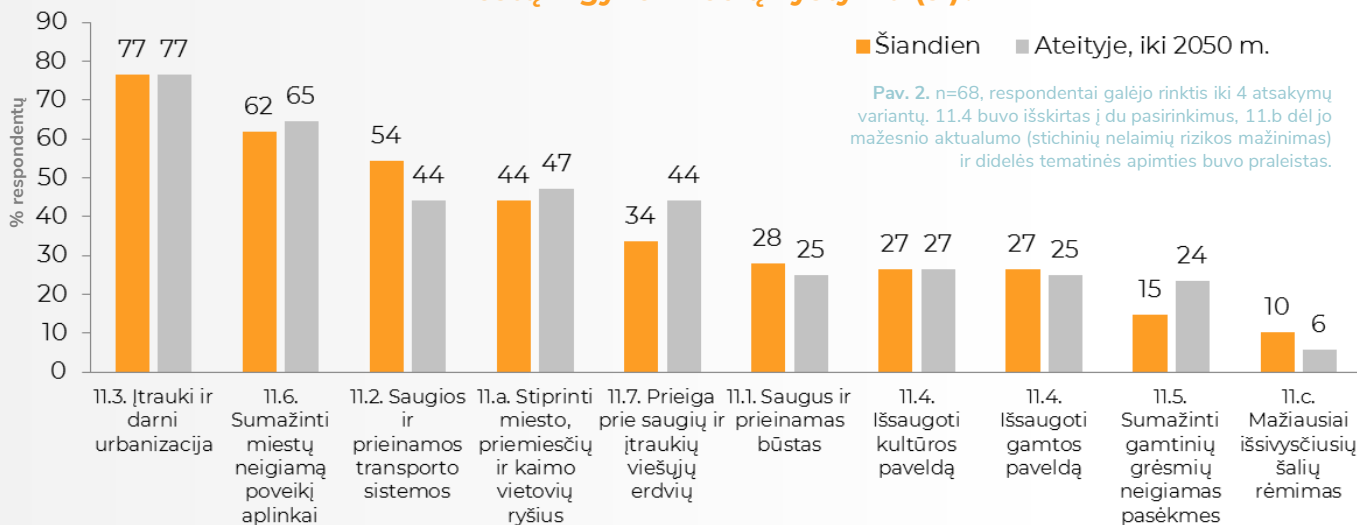
87 %

respondentų nuomone, Lietuvos miestai šiandien **NĖRA** vystomi darniai

Pav. 1. Problemų arealai ir 13 probleminių sričių (priežasčių), pasak ekspertų, kodėl Lietuvos miestai ir gyvenvietės vystomi nedarniai, % nuo visų paminėjimų

Kurie DVT 11 Darnūs miestai ir bendruomenės uždaviniai yra aktualiausi Lietuvos miestų ir gyvenviečių vystymui(si)?

Pav. 2. n=68, respondentai galėjo rinktis iki 4 atsakymų variantų. 11.4 buvo išskirtas į du pasirinkimus, 11.b dėl jo mažesnio aktualumo (stichinių nelaimių rizikos mažinimas) ir didelės tematinės apimties buvo praleistas.

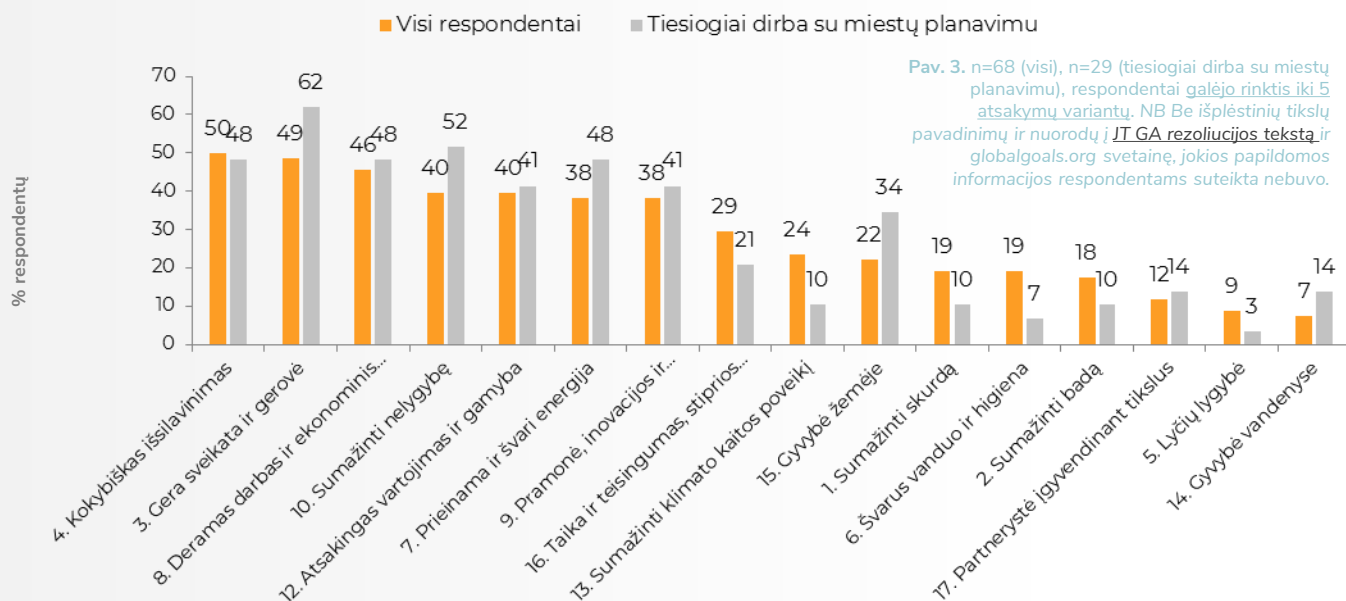
Skirtumai tarp ŠIANDIEN ir ATEITIES perspektyvų nėra žymūs (Pav. 2): tendencijos, kurie uždaviniai yra svarbiausi ar mažiau svarbūs bendrame kontekste, yra tapačios. 11.3. Įtraukti ir darni urbanizacija bei 11.6. Sumažinti neigiamą miestų poveikį aplinkai sulaukė daugiausiai pasirinkimų ir ekspertų buvo įvertinti kaip aktualiausi uždaviniai. Trečia vieta tarp klausimų apskaitė, nors skirtumas tarp pasirinkimų yra mažas. 11.2. Saugios ir prieinamos transporto sistemos buvo matoma kaip trečia aktualiausia sritis ŠIANDIEN, tuo tarpu 11.a. Stiprinti ryšius tarp miestų, priemiesčių ir kaimo užėmė trečią vietą ATEITYJE. Mažiausiai aktualiais uždaviniais abiejuose klausimuose buvo pasirinkti 11.c. Mažiausiai išsivysčiusių šalių rėmimas ir 11.5. Sumažinti gamtinių grėsmių neigiamas pasekmes. Iš viso keturių uždavinių svarba ATEITYJE padidėjo, keturių sumažėjo, dar dviejų liko tokia pati. Didžiausi pokyčiai ŠIANDIEN → ATEITIS buvo užfiksuoti šiuose uždaviniuose:

- 11.2. Saugios ir prieinamos transporto sistemos: ↓ 10 proc.
- 11.5. Sumažinti gamtinių grėsmių neigiamas pasekmes: ↑ 9 proc.
- 11.7. Prieiga prie saugių ir įtraukių viešųjų erdvių: ↑ 10 proc.

Ekspertų taip pat buvo paprašyta įvertinti, kurie, jų nuomone, iš kitų DVT (neskaitant DVT 11), yra aktualiausi Lietuvos urbanizuotų teritorijų vystymui(si) (Pav.3). Tarp pirmaujančių DVT galima būtų išskirti DVT 4, DVT 3 ir DVT 8 (Deramas darbas ir ekonominis augimas). Kitame spektro gale – DVT 14, DVT 5 ir DVT 17. Reikėtų atkreipti dėmesį, jog nei vienas iš Tikslų nesurinko daugiau nei 50 proc. visų pasirinkimų ir daug Tikslų surinko panašiai proc. pasirinkimų – kitaip tariant respondentai nesikoncentravo į vieną ar grupę pagrindinių Tikslų, yra matoma plati pasirinkimų įvairovė ir, tikėtina, suprantama skirtingų Tikslų svarba.

Klausime buvo apribotas pasirinkimų skaičius, kad būtų galima išryškinti tam tikras tendencijas apie aktualiausius DVT ir palyginti juos su aktualiausiais DVT 11 uždaviniais. Tačiau akivaizdu, jog visi DVT daugiau ar mažiau tiesiogiai yra susiję su DVT 11 ir yra svarbūs jo įgyvendinimui.

Kurie kiti DVT (neskaitant DVT 11) yra aktualiausi Lietuvos miestų ir gyvenviečių darniam vystymui(si)?

Pav. 3. n=68 (visi), n=29 (tiesiogiai dirba su miestų planavimu), respondentai galėjo rinktis iki 5 atsakymų variantų. NB Be išplėstinių tikslų pavadinimų ir nuorodų į JT GA rezoliucijos tekstą ir globalgoals.org svetainę, jokios papildomos informacijos respondentams suteikta nebuvo.

